

Kirsi Miettinen

Kaisa Leena Välipirtti

10.11.2010

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 20.8.2010 ja puhelinkeskustelu Välipirtti/Antila 5.11.2010

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevasta selvityksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää lausunnonantomahdollisuudesta. Vahingonkorvauslaki on ollut Suomessa voimassa lähes 40 vuotta, ja yhteiskunta on muuttunut huomattavasti lain valmistelun ajankohdasta. Laki on kuitenkin ollut joustava, ja lain voimassaolon aikana syntynyt oikeuskäytäntö on muovannut vahingonkorvauskäytäntöä yhteiskuntakehityksen mukaisesti. Liikenne- ja viestintäministeriön omista tarpeista katsoen vahingonkorvauslainsäädännön uudistamiselle ei ole välttämätöntä tarvetta, vaan joustavin oikeusnormein voidaan toimia edelleenkin.

Yleistä

Vahingonkorvausoikeuden lähtökohtana on Suomessa ollut, että korvauksella saatetaan vahinkoa kärsinyt samaan asemaan, jossa tämä oli ennen vahingon sattumista. Tämä yleinen peruslähtökohta tulisi pitää mielessä tarkasteltaessa julkisyhteisön vahingonkorvausvastuun mahdollisia uudistuksia. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta saattaa olla tarpeen tarkastella uudelleen nimenomaan tästä näkökulmasta. Jatkotyössä saatetaan esimerkiksi tietynlaisen toiminnan osalta havaita, että vahingon kärsineen oikeus korvaukseen ei vastaa nykyisiä tarpeita. Lausuttavana olevan selvityksen useissa kohdissa lähtökohtana tuntuu olevan kuitenkin, että vahingonkorvausvastuun muutoksilla pyrittäisiin varmistamaan, että viranomaiset ja virkamiehet tekevät työnsä lakeja noudattaen ja huolellisesti. Tämän päämäärän varmistamiseksi on jo olemassa useita muita mekanismeja, joita selvityksessä ei lainkaan mainita, kuten esimerkiksi yleisten laillisuusvalvontaviranomaisten valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen harjoittama valvonta sekä virkavirhettä ja virkarikosta koskeva sääntely.

Yleisenä huomiona todettakoon vielä, että selvityksessä näytetään otetun huomioon sitä, että lakeja voidaan tulkita eri tavoin. Vaikka viranomaisen päätös muuttuisi myöhemmässä käsittelyssä, ei aina tai useinkaan ole kysymys siitä, että viranomaisen toiminnassa olisi havaittavissa moitittavuutta.

Lisäksi yleisenä huomiona todettakoon, että selvityksessä ei lainkaan käsitellä viranomaisen ja virkamiehen keskinäisiä suhteita mahdollisissa korvaustilanteissa. Mikäli viranomaisen korvausvastuu muodostuisi jatkossa hyvin ankaraksi, saattaisi tilanne olla kohtuuton yksittäisen virkamiehen osalta, ja tämäkin seikka tulisi huomioida, mikäli asia etenee jatkovalmisteluun.

Asiakirja ID 012345 Versio nro 01234

Liikenne- ja viestintäministeriön muut kommentit koskevat standardisäännöstä, muutoksenhakuvaatimusta, kannerajoitusta ja neuvontaa koskevaa vahingonkorvausvastuuta. sekä aineettomia vahinkoja.

Standardisäännös

Selvityksessä suositetaan standardisäännöksen kumoamista. Perusteluna mainitaan mm. korvausvastuun vaatima kaksoissääntö, jonka mukaan ensinnäkin on täytynyt tapahtua virhe tai laiminlyönti julkista valtaa käytettäessä ja toiseksi, että tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Liikenne- ja viestintäministeriön mielestä vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n 2 momentissa oleva standardisäännös on nykyisellään riittävä julkisyhteisön vahingonkorvaussäännöksen perustaksi. Säännöksen mahdollisen kumoamisen jälkeen korvauskäytäntö määräytyisi vahingonkorvausoikeuden yleisten oppien mukaisesti, jolloin lainkäyttäjälle jäisi laaja soveltamismarginaali. Tämä vaihtoehto olisi parempi kuin julkisen vallan käyttäjän tuottamusarviointia ja korvausvastuuta koskeva erillinen säännös, jos standardisäännös kumottaisiin.

Muutoksenhakuvaatimus

Selvityksessä puolletaan muutoksenhakuvaatimuksen kumoamista eli sitä, että vahinkoa kärsinyt voisi hakea vahingonkorvausta julkisyhteisöltä silloinkin, kun ei ole hakenut muutosta mielestään virheelliseen viranomaispäätökseen. Yhtenä perusteluna kumoamiselle esitetään nykyisten kahden oikeudenkäynnin pitkää kestoa. Muutoksenhakuvaatimuksesta luopuminen on liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan ongelmallinen sen vuoksi, että sillä rapautetaan muutoksenhakujärjestelmää ja sen tavoitteita.

Kannerajoitus

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää kannerajoitusta koskevan säännöksen olemassa oloa lähinnä oikeustilaa selventävänä. Mikäli muutoksenhaussa ei päätöksen tai sen osan lopputulosta muuteta, ei liene kysymys myöskään tilanteesta, jossa vahingonkorvauksen perusedellytykset olisivat kyseessä. Selventävänä säännöksenä kannerajoituksen olemassa olo puolustanee kuitenkin paikkaansa.

Neuvonta

Selvityksen konkreettisin ja hallinnon kannalta keskeisin osa koskee neuvontaa. Kuten selvityksessäkin todetaan, ei ole mitenkään selvää, minkälaiseen neuvontapalveluun korvausvastuun tulisi liittyä, ja miten rajanveto järjestetään. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että mikäli asia etenee jatkovalmisteluun, tarkasteluun tulisi ottaa ainoastaan sellaiset neuvontapalvelut, jotka on tietoisesti ja erityisesti organisoitu neuvontapalveluksi. Sen sijaan se neuvonta, jota jokainen virkamies on velvollinen harjoittamaan hallintolain nojalla, tulisi jättää tarkastelun ulkopuolelle. Tällaista neuvontaa tehdään muun työn ohella esimerkiksi ministeriöissä, ja kysymys on muun muassa yleisestä lain sisältöä koskevasta selostuksesta. Tällöin ei ole mahdollista eikä usein myöskään tarvittavia toimivaltuuksia ryhtyä selvittämään kaikkia mahdollisia asiaan vaikuttavia tosiseikkoja.

Aineettomat vahingot/Ihmisoikeusnäkökohdat

Suomessa on suhtauduttu varsin pidättyvästi aineettomien henkilövahinkojen korvaamiseen. Esimerkiksi kärsimyksen korvaaminen on rajattu varsin harvoihin tilanteisiin, joista useimmissa kyse on tahallisella rikoksella aiheutetusta teosta. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että tältäkin osin julkisyhteisön korvausvastuun tulisi noudatella yleisiä linjauksia. Epäoikeudenmukaisuuselämysten ja

vääryyskokemusten korvaaminen hallintomenettelyn seurauksena ei voi johtaa "helpompaan" korvauskäytäntöön kuin esimerkiksi rikosuhrien ja heidän omaistensa henkisistä kärsimyksistä saamien korvausten. Liikenne- ja viestintäministeriön mielestä aineettomien vahinkojen korvaamissääntelyssä tulisi edetä maltillisesti.

Minna Kivimäki
Kansliapäällikön sijainen

Juha-Pekka Ristola
Ylijohtaja

Tiedoksi

Kansliapäällikkö Pursiainen
LPO
VPO
YLO

